

Трубчанінова Карина Артурівна

УДК 621.391.2:621.396.96

**СИНТЕЗ СИСТЕМ ПРИЙОМУ СИГНАЛІВ У КАНАЛАХ
ЗВ'ЯЗКУ З «ПАМ'ЯТТЮ»**

05.12.02 - Телекомунікаційні системи та мережі

ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук

Науковий керівник –
доктор технічних наук, професор
Поляков Петро Федорович

Харків 2008

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1.	
АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ КАНАЛІВ ЗВ'ЯЗКУ З «ПАМ'ЯТТЮ»	10
1.1. Фізична модель каналу зв'язку з «пам'яттю».....	10
1.2. Математична модель каналу зв'язку з «пам'яттю».....	15
1.3. Марківська модель каналу зв'язку з «пам'яттю».....	21
Висновки.....	29
РОЗДІЛ 2.	
АДАПТИВНЕ ПРИЙМАННЯ АМПЛІТУДНО-МОДУЛЬОВАНИХ СИГНАЛІВ В КАНАЛАХ ЗВ'ЯЗКУ З «ПАМ'ЯТТЮ»	30
2.1. Постановка задачі приймання сигналів.....	30
2.2. Моделі сигналів повідомлень та завад у каналах зв'язку.....	31
2.3. Синтез алгоритмів адаптивного приймання АМ - радіосигналів при неповній апріорній інформації відносно коефіцієнта зносу марківського повідомлення.....	33
2.4. Синтез алгоритмів та систем приймання АМ – радіосигналів при відомій апріорній інформації відносно параметрів сигналів та завад.....	44
2.5. Порівняльний аналіз алгоритмів та схем систем адаптивного і неадаптивного приймання АМ – радіосигналів.....	48
2.6. Розрахунок та аналіз виграшу у завадостійкості адаптивного приймання АМ – радіосигналів.....	50
Висновки.....	55
РОЗДІЛ 3.	
АДАПТИВНЕ ПРИЙМАННЯ АМ - РАДІОСИГНАЛІВ З ВИПАДКОВОЮ ПОЧАТКОВОЮ ФАЗОЮ В КАНАЛАХ ЗВ'ЯЗКУ З «ПАМ'ЯТТЮ»	56

3.1. Постановка задачі приймання сигналів.....	56
3.2. Синтез алгоритмів та систем адаптивного приймання АМ – радіосигналів.....	57
3.3. Синтез приймачів АМ – радіосигналів з випадковою початковою фазою при апріорній визначеності відносно параметрів сигналів та завад.....	70
3.4. Порівняльний аналіз алгоритмів та схем адаптивного і неадаптивного приймання АМ - радіосигналів з випадковою початковою фазою.....	76
3.5. Розрахунок та аналіз виграшу у завадостійкості адаптивного приймання АМ – радіосигналів з випадковою початковою фазою.....	77
3.6. Адаптивне приймання ДМ – радіосигналів з випадковою початковою фазою в каналах зв'язку з «пам'яттю» та адитивним флуктуаційним шумом.....	82
Висновки.....	87

РОЗДІЛ 4.

СИНТЕЗ АЛГОРИТМІВ ТА СИСТЕМ АДАПТИВНОГО ПРИЙМАННЯ АМ - РАДІОСИГНАЛІВ В КАНАЛАХ ЗВ'ЯЗКУ З «ПАМ'ЯТТЮ», АДИТИВНИМ ШУМОМ ТА СТРУКТУРНИМИ ЗАВАДАМИ.....	88
4.1. Постановка задачі приймання сигналів.....	88
4.2. Синтез алгоритмів та систем адаптивного приймання АМ – радіосигналів при дії вузькосмугової завади.....	89
4.3. Синтез алгоритмів та систем адаптивного приймання АМ – радіосигналів при дії широкосмугової завади.....	104
Висновки.....	120
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	121
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	124
Додаток А Вирази для визначення функції F_1 та її похідних F_{1j}	140
Додаток Б Системи рівнянь для визначення значень кумулянтів.....	158
Додаток В Акт впровадження в навчальний процес.....	166

ВСТУП

Актуальність теми. В теперішній час достатньо добре розвита марківська теорія нелінійної фільтрації, яка є конструктивною при рішенні задач синтезу систем прийому та обробки сигналів у каналах з адитивними завадами. При цьому використовується гауссівська апроксимація апостеріорної щільності розподілу ймовірностей. На основі цієї теорії отримані рішення багатьох задач прийому сигналів з адитивними завадами.

Основи теорії закладені Р.Л. Стратоновичем [21-23]. Подальший розвиток марківська теорія нелінійної фільтрації отримала у роботах [1-11, 13, 64-66 та ін.].

Сучасні системи зв'язку використовують, як правило, фізичні канали зі статистично неоднорідними середовищами [12, 65, 66, 67, 75, 76-80, 82, 90-97 та ін.], які мають «пам'ять» (інтервал часу багатопроменевості). Однак, як відомо, безпосереднє використання результатів марківської теорії нелінійної фільтрації, яка була сформована до 70-х років і стала сьогодні класичною, для каналів з «пам'яттю» неможливе. Крім цього, для використання марківської теорії нелінійної фільтрації необхідні обширні апріорні відомості про параметри сигналів та завад у каналі зв'язку, про характер їх взаємодії. На практиці розробник системи зв'язку часто не має можливості мати необхідні апріорні дані. В зв'язку з цим актуальним є рішення задачі розробки методів подолання апріорної невизначеності відносно невідомих та випадкових параметрів сигналів, завад та каналів зв'язку. В цьому напрямку отримані значні результати в наукових працях вітчизняних та закордонних вчених [11, 25, 57-64, 66, 69, 74, 75, 83, 84-88, 92, 93, 105 та ін.]. При цьому можливість рішення задачі адаптивного прийому на основі марківської теорії нелінійної фільтрації сигналів, що пройшли канал з «пам'яттю» та адитивними завадами не досліджувалася.

Актуальність теми дисертаційних досліджень обумовлюється необхідністю синтезу систем прийому сигналів, які пройшли канал зв'язку з

«пам'яттю» та адитивними завадами в умовах апріорної невизначеності (адаптивного прийому), для підвищення завадостійкості прийому.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження, результати яких подано у дисертаційній роботі, проводилися в межах наукових досліджень кафедр «Транспортного зв'язку» та «Менеджменту організації на транспорті» Української державної академії залізничного транспорту згідно з планом науково-дослідної роботи з держбюджетних тем: «Дослідження та визначення методів та засобів радіомоніторингу на залізницях України» (№ДР 0107U007062), «Економічне обґрунтування шляхів реформування телекомунікаційної галузі залізничного транспорту відповідно до Концепції Державної програми реформування залізничного транспорту України» (№ДР 0107U009676), «Розробка економічної моделі управління якістю послуг системи зв'язку на залізничному транспорті» (№ДР 0106U009864).

Мета і задачі досліджень. Метою дисертаційної роботи є підвищення завадостійкості адаптивних систем прийому та обробки сигналів, які пройшли канал зв'язку з «пам'яттю» з адитивними завадами при довільних випадкових параметрах сигналу та завади.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

1. Подальший розвиток марківської моделі сигналу на виході багатопроменевого каналу зв'язку.

2. Розробка методів прийому сигналів на виході каналу з «пам'яттю» при наявності адитивних завад та неповній апріорній інформації відносно параметрів сигналу та завади.

3. Синтез алгоритмів і систем прийому радіосигналів на виході багатопроменевого каналу зв'язку з адитивними завадами при неповній апріорній інформації відносно параметрів сигналу та завади.

4. Дослідження завадостійкості прийому та розрахунок виграшу у зменшенні відносної середньоквадратичної похибки фільтрації адаптивного приймача.

Об'єкт дослідження. Процес перетворення сигналів в каналах з «пам'яттю» та адитивними завадами.

Предмет дослідження. Оптимальні алгоритми та системи прийому сигналів в каналах з «пам'яттю» при дії адитивних завад.

Методи дослідження. Теорія функціонального аналізу, теорія випадкових процесів, теорія ймовірностей, математична статистика.

Наукова новизна отриманих результатів. Головним новим науковим результатом дисертаційної роботи є рішення задачі статистичного синтезу оптимальних методів і систем прийому сигналів, які пройшли канал зв'язку з «пам'яттю» при наявності адитивних завад при невідомих постійних параметрах сигналу та завад на базі марківського підходу.

У межах головного результату отримані наступні наукові результати:

1. Отримала подальший розвиток марківська модель сигналу на виході багатопроменевого каналу зв'язку при неповній апріорній інформації відносно параметрів сигналу та завади.

2. Вперше розроблений метод оптимального прийому АМ радіосигналів в каналах з «пам'яттю» при наявності адитивних завад з випадковими початковою фазою та коефіцієнтом зносу корисного повідомлення.

3. Вперше розроблений метод оптимального прийому АМ радіосигналів в каналах з «пам'яттю» при наявності структурних вузькосмугових та широкосмугових адитивних завад з випадковими початковою фазою, затримкою, коефіцієнтом зносу корисного повідомлення та фазою і затримкою структурної завади.

Практичне значення отриманих результатів досліджень полягає в наступному:

1. Синтезовані схеми оптимальних прийомних систем сигналів в каналах з «пам'яттю» при наявності адитивних завад з випадковими початковою фазою та коефіцієнтом зносу корисного повідомлення, що

дозволило на порядок зменшити відносну похибку фільтрації у зрівнянні з випадком відомої початкової фази.

2. Синтезовані схеми оптимальних прийомних систем сигналів в каналах з «пам'яттю» при наявності структурних вузькосмугових та широкосмугових адитивних завад з випадковими початковою фазою, затримкою, коефіцієнтом зносу корисного повідомлення та фазою і затримкою структурної завади, завадостійкість яких підвищилась на порядок у зрівнянні з умовами відомості параметрів сигналу та завади.

3. Проведений порівняльний аналіз алгоритмів, схем та завадостійкості систем адаптивного та неадаптивного прийому АМ сигналів.

4. Здійснений розрахунок виграшу у завадостійкості адаптивного прийому, який показав зменшення відносної середньоквадратичної похибки фільтрації адаптивного приймача у декілька разів по відношенню з неадаптивним при умові суттєвої апріорної невизначеності.

5. Отримані результати використані у навчальному процесі Української державної академії залізничного транспорту у дисципліні «Теорія електричного зв'язку» для студентів спеціальностей «Телекомунікаційні системи та мережі», «Автоматика та автоматизація на транспорті» та слухачів Інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Особистий внесок автора. Всі основні наукові положення, результати, висновки та рекомендації отримані автором самостійно. Роботи [2-5] були опубліковані без співавторів. У статті [1], написаної у співавторстві, автором виконано обґрунтування критерію оптимальності прийому та методу синтезу оптимальних приймачів складних аналогових сигналів.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертації доповідалися і були схвалені на наступних науково-технічних конференціях і семінарах:

- 67-69-й міжнародних науково – технічних конференціях кафедр академії та спеціалістів залізничного транспорту і підприємств, УкрДАЗТ, м. Харків, 2005-2007 рр.

- 18-20-й міжнародних науково – практичних конференціях «Перспективні системи управління на залізничному, промисловому і міському транспорті», м. Алушта: Крим, 2005-2007 рр.

- III науковій конференції ХУПС ім. І. Кожедуба, м. Харків, 2007р.

- I міжнародній конференції «Ресурсозберігаючі технології в експлуатації засобів транспорту в умовах реформування залізниць України», м. Євпаторія, 2007р.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковано у 8 роботах, з них 5 статей – в наукових виданнях, включених у перелік ВАК України (2 статі у науково-технічних журналах, 3 статті – у збірниках наукових праць), 3 тез-доповідей на наукових конференціях.

Основні наукові результати дисертації опубліковані у наступних працях:

1. Поляков П.Ф. Оптимальний та квазіоптимальний прийом складних аналогових сигналів у каналах з постійними параметрами та флуктуаційним шумом. Частина 1. Обґрунтування критерію оптимальності прийому та метода синтезу оптимальних приймачів складних аналогових сигналів / П.Ф. Поляков, К.А. Трубочанінова // Телекомунікаційні системи та мережі на залізничному транспорті: зб. наук. праць – Х., 2005. – Вип. 71. – С. 202 – 214.

2. Трубочанінова К.А. Оптимальне та квазіоптимальне приймання складних аналогових сигналів у каналах з постійними параметрами та флуктуаційним шумом Частина 2. Синтез приймачів А-ФМ складних аналогових сигналів / К.А. Трубочанінова // Телекомунікаційні системи та мережі на залізничному транспорті: зб. наук. праць – Х., 2006. – Вип. 78. – С. 52 – 66.

3. Трубочанінова К.А. Оптимальне та квазіоптимальне приймання складних аналогових сигналів у каналах з постійними параметрами та флуктуаційним шумом Частина 3. Синтез приймачів А-ЧМ складних

аналогових сигналів / К.А. Трубчанинова // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. – 2007. – №3 – С. 74 – 78.

4. Трубчанинова К.А. Адаптивне приймання АМ сигналів в каналах зв'язку з «пам'яттю» / К.А. Трубчанинова // Вісник Кременчузького державного політехнічного університету ім. Остроградського. – 2008. - №1(48) – С. 23 – 29.

5. Трубчанинова К.А. Синтез квазиоптимального приемника сложных аналоговых сигналов на фоне узкополосной помехи и гауссовского белого шума / К.А. Трубчанинова // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. – 2008.– №1 – С. 40 – 47.

6. Перспективні системи управління на залізничному, промисловому і міському транспорті: матеріали доповідей 19-й міжнародної науково-практичної конференції [«Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті»], (Алушта, 11-16 вересня 2006 р.) / Укр. держ. акад. залізн. тр-ту. - Х.: Укр. держ. акад. залізн. тр-ту, 2006. – №4 - С. 19.

7. Ресурсозберігаючі технології в експлуатації засобів транспорту в умовах реформування залізниць України: тези доповідей Першої міжнародної конференції, (Євпаторія, 22-25 травня 2007 р.) / Укр. держ. акад. залізн. тр-ту. - Х.: Укр. держ. акад. залізн. тр-ту, 2007. – С. 49.

8. Перспективні системи контролю і управління на залізничному транспорті: матеріали доповідей 20-й міжнародної науково-практичної конференції [«Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті»], (Алушта, 1-6 жовтня 2007 р.) / Укр. держ. акад. залізн. тр-ту. - Х.: Укр. держ. акад. залізн. тр-ту, 2007. – №4 - С. 48.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратонович Р.Л. Условные марковские процессы и их применение к теории оптимального управления / Р.Л. Стратонович. – М.:МГУ, 1966. – 319 с.
2. Ярлыков М.С. Применение марковской теории нелинейной фильтрации в радиотехнике / М.С. Ярлыков. – М.: Советское радио, 1980. – 360 с.
3. Миронов М.А. О стохастических дифференциальных уравнениях оценки параметров и нелинейной фильтрации сигналов на фоне белого шума / М.А. Миронов, М.С. Ярлыков. // Радиотехника и электроника. - 1973. - №9. – С.1826-1831.
4. Первачев С.В. Многомерный алгоритм скользящего адаптивного приема / С.В. Первачев, А.И. Перов. // Автоматика и телемеханика. – 1977. - № 6. - С. 57-63.
5. Кульман Н.К. Нелинейная фильтрация и квазикогерентный прием сигналов / Н.К. Кульман, В.И. Тихонов. - М.: Сов. Радио, 1975. – 704 с.
6. Артемьев В.М. Оптимизация динамических систем случайной структуры / В.М. Артемьев, И.Е. Казаков. – М.: Наука, 1980. – 384 с.
7. Первачев С.В. Улучшенный алгоритм скользящего адаптивного приема / С.В. Первачев, А.И. Перов. // Труды МЭИ. – 1975. - Вып. 230. - С. 27-31.
8. Первачев С.В. Адаптивная фильтрация сообщения неизвестной интенсивности / С.В. Первачев. // Межвуз. сб. – Горький. – 1976. – Вып.11. – С. 69-81.
9. Перов А.И. Адаптивная фильтрация сообщения с неизвестными статистическими характеристиками / А.И. Перов. // Известия вузов. Серия Радиоэлектроника. – 1980. - №4. – С. 40-45.

10. Первачев С.В. Дискретный алгоритм скользящего адаптивного приема / С.В. Первачев, А.И. Перов. // Радиотехника и электроника.- 1981. - №1. – С.73-79.
11. Ефименко В.С. Адаптивный прием радиосигналов с неизвестной частотой / В.С. Ефименко, В.И. Тихонов. // Радиотехника и электроника. – 1979. - № 4. - С. 765-773.
12. Финк Л.М. Теория передачи дискретных сообщений / Л.М. Финк. –М.: Сов. радио, 1970. - 728 с.
13. Снайдер Л.Д. Метод уравнения состояния для непрерывной оценки в применении к теории связи / Л.Д. Снайдер; пер. с англ. / под ред. В.Б. Силина. - М.: Энергия, 1973. – 104 с.
14. Мелса Дж. Л. Теория оценивания и ее применение в связи управления / Дж. Л. Мелса, Э.П. Сейдж; пер. с англ. / под ред. Б.Р. Левина. - М.: Связь, 1976. – 496 с.
15. Jazinski А.Н. Stochastic processes and filtering theory / А.Н. Jazinski. // New York: Academic Press, 1970. – 376 p.
16. Фильтрация и стохастическое управление в динамических системах: Пер. с англ. / Под ред. К.Т. Леондеса. - М.: Мир, 1980. – 348 с.
17. Шахурин А.П. Исследование чувствительности алгоритмов одновременного обнаружения-оценивания к изменению априорных данных / А.П. Шахурин. // Известия вузов. Серия Радиоэлектроника. – 1980. - №4. – С. 78.
18. Левин Б.Р. Теоретические основы статистической радиотехники. В 3-х кн. / Б.Р. Левин. – М.: Сов. радио, кн. 1, 1974. – 552 с.; кн. 2, 1975. – 392 с.
19. Ли Р. Оптимальные оценки, определение характеристик и управление: Пер. с англ. / Под ред. Я.З. Цыпкина. - М.: Наука, 1966. – 486 с.
20. Справочник по специальным функциям с формулами, графиками и математическими таблицами / Под ред. М.А. Абрамовица, И. Стиган: Пер. с англ. / Под ред. В.А. Диткина, В.Л. Кармазинной. - М.: Наука, 1979. – 953 с.

21. Стратонович Р.Л. К теории оптимальной нелинейной фильтрации случайных процессов / Р.Л. Стратонович. // Теория вероятностей и ее приложения – 1959 –т.4. – С. 239-247.
22. Стратонович Р.Л. Применение теории марковских процессов для оптимальной фильтрации сигналов. / Р.Л. Стратонович. // Радиотехника и электроника. – 1960. - № 11, С. 1751-1763.
23. Стратонович Р.Л. Условные процессы Маркова / Р.Л. Стратонович. // Теория вероятностей и ее применения, 1960, - т. 5. - Вып. 2. - С. 172-195.
24. Стратонович Р.Л. Избранные вопросы теории флуктуаций в радиотехнике / Р.Л. Стратонович. - М.: Советское радио, 1961. – 439 с.
25. Стратонович Р.Л. Принципы адаптивного приема / Р.Л. Стратонович. - М.: Сов. Радио, 1973. – 144 с.
26. Snyder D.L. The state-variable approach to continuous estimation with application to analog communication theory. MIT Res / Monogr., 1969.
27. Черняков М.В. Субоптимальный прием некогерентных сигналов в асинхронно-адресных системах с частотно-временным кодированием / М.В. Черняков, М.С. Ярлыков. // Проблемы передачи информации – 1973. – т.9. - №2. – С. 43-52.
28. Черняков М.В. Квазиоптимальный прием сигналов в асинхронных адресных системах связи с частотно-временной матрицей / М.В. Черняков, М.С. Ярлыков. // Известия вузов СССР. Серия Радиоэлектроника. – 1973. – т. 16 - №5. – С. 42-50.
29. Миронов М.А. Оптимальная нелинейная фильтрация гауссовых непрерывных сообщений в радиотехнических системах передачи информации / М.А.Миронов, М.С. Ярлыков. // Радиотехника. – 1975. – т. 30. - №3. – С. 15-21.
30. Миронов М.А. Оценка точности метода гауссовой аппроксимации в марковской теории оптимальной нелинейной фильтрации

для случая импульсных сигналов / М.А.Миронов, М.С. Ярлыков. // Радиотехника и электроника. – 1973. – т. 18. - №11. – С. 2302-2310.

31. Черняков М.В. Оптимальный прием сигналов с времяимпульсной модуляцией в асинхронных адресных системах связи / М.В.Черняков, М.С. Ярлыков. // Проблемы передачи информации – 1974. – т.10. - №4. – С. 56-64.

32. Черняков М.В. Оптимальная обработка сигналов в асинхронных адресных системах передачи информации с учетом подвижности абонентов / М.В. Черняков, М.С. Ярлыков. // Проблемы управления и теории информации – 1977. – т.6. - №6. – С. 36-48.

33. Миронов М.А. О применимости гауссовой аппроксимации в марковской теории оптимальной нелинейной фильтрации / М.А. Миронов, М.С. Ярлыков. // Радиотехника и электроника. – 1972. – т. 17. - №11. – С. 2285-2294.

34. Саютин Ю.В. Фильтрация марковских сигналов на фоне марковских помех и белого шума / Ю.В. Саютин, А.С. Степанов. // Радиотехника и электроника. – 1972. – т. 17. - №5. – С. 962-971.

35. Тихонов В.И. Нелинейная оптимальная фильтрация и квазикогерентный прием сигналов / В.И. Тихонов. // Известия вузов СССР. Серия Радиоэлектроника. – 1970. – т. 13 - №2. – С. 152-170.

36. Перов В.В. Статистический синтез импульсных систем / В.В. Перов. – М.: Советское радио, 1959.

37. Кульман Н.К. Помехоустойчивость различных видов импульсной модуляции при передаче речевого сообщения / Н.К. Кульман. // Вестник Московского университета. Серия 3. – 1969. - №2. – С. 69-81.

38. Ярлыков М.С. Фильтрация речевого сообщения импульсных радиосигналов / М.С. Ярлыков. // Проблемы передачи информации. – 1969. – т. 5. - № 2. – С. 37-44.

39. Ярлыков М.С. Фильтрация оптимальными радиоприемниками сообщения с типовым энергетическим спектром / М.С. Ярлыков. // Радиотехника и электроника. – 1970. – т. 15. - №5. – С. 950-959.
40. Ярлыков М.С. Нелинейная фильтрация оптимальными радиоприемниками узкополосного сообщения / М.С. Ярлыков. // Радиотехника и электроника. – 1971. – т. 16. - №2. – С. 282-290.
41. Ярлыков М.С. Оптимальный прием сигналов с внутриимпульсной частотной модуляцией / М.С. Ярлыков. // Радиотехника и электроника. – 1971. – т. 16. - №1. – С. 92-103.
42. Кульман Н.К. Помехоустойчивость импульсных систем марковского случайного сигнала / Н.К. Кульман. // Вестник Московского университета. Серия 3. – 1966. - №2. – С. 21-34.
43. Кульман Н.К. Оптимальные приемники, осуществляющие фильтрацию некоторых марковских негауссовых сигналов на фоне помех. Кандидатская диссертация. МГУ – 1966.
44. Ярлыков М.С. Оптимальный прием импульсных радиосигналов в случае частотной вторичной модуляции / М.С. Ярлыков. // Проблемы передачи информации. – 1971. – т. 7. - №1. – С. 58-67.
45. Амиантов И.Н. Избранные вопросы статистической теории связи / И.Н. Амиантов. – М.: Советское радио, 1971. – 416 с.
46. Степанов А.С. Совместная фильтрация непрерывных и дискретных марковских процессов / А.С. Степанов, В.И. Тихонов. // Радиотехника и электроника. – 1973. – т. 18. - №7. – С. 1376-1383.
47. Бакаев Ю.Н. Оптимальная нелинейная фильтрация случайного телеграфного сигнала / Ю.Н. Бакаев. // Техническая кибернетика. – 1968. - № 4. – С. 50-54.
48. Саютин Ю.В. Синтез автоматических систем передачи информации с нелинейными фильтрами. Гл. 10 в кн. «Статистические методы в проектировании нелинейных систем автоматического управления» / Ю.В. Саютин, В.И. Тихонов. – М.: Машиностроение, 1970. – С. 281-352.

49. Тихонов В.И. Статистическая радиотехника / В.И. Тихонов. – М.: Советское радио, 1966. – 680 с.
50. Кульман Н.К. Фазовая автоподстройка частоты и оптимальное измерение параметров узкополосного сигнала с непостоянной частотой в шуме / Н.К. Кульман Р.Л., Стратонович. // Радиотехника и электроника. – 1964. – т. 9. - №1. – С. 67-76.
51. Кульман Н.К. Оптимальный прием сигнала с непостоянной частотой и амплитудой на фоне шумов / Н.К. Кульман. // Радиотехника и электроника. – 1964. – т. 9. - №9.
52. Тихонов В.И. Нелинейная оптимальная фильтрация и квазикогерентный характер фазовой подстройки частоты / В.И. Тихонов. // Техническая кибернетика. – 1965. – №2. – С. 6-14.
53. Тихонов В.И. Помехоустойчивость оптимальных методов приема ФМ и ЧМ радиосигналов / В.И. Тихонов. // Электросвязь. – 1969. – №3. – С. 20-26.
54. Кловский Д.Д. Обработка пространственно-временных сигналов / Д.Д. Кловский, В.А. Соيفер. – М.: Связь, 1976. – 402 с.
55. Кловский Д.Д. Инженерная реализация радиотехнических систем (в системах передачи дискретных сообщений в условиях символьной интерференции) / Д.Д. Кловский, Б.И. Николаев. – М.: Связь, 1975. – 502 с.
56. Тихонов В.И. Помехоустойчивость оптимальных методов приема амплитудно-модулированных радиосигналов / В.И. Тихонов. // Электросвязь. – 1968. – №3. – С. 20-26.
57. Лохвицкий М.С. Методы адаптивного приема сигналов / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. – М.: Связь, 1974. – 160 с.
58. Статистическая теория связи и ее практическое приложение / под ред. Б.Р. Левина. - М.: Связь, 1979. – 288 с.
59. Сосулин Ю.Г. Теория обнаружения и оценивания стохастических сигналов / Ю.Г. Сосулин. – М.: Советское радио, 1978. – 267 с.

60. Сосулин Ю.Г. Оптимальный и неоптимальный прием сигналов в условиях неполной априорной информации / Ю.Г. Сосулин. // Радиотехника и электроника. – 1970. – №12. – С. 2543-2554.
61. Сосулин Ю.Г. Фильтрация и обнаружение марковских сигналов при неполной априорной информации / Ю.Г. Сосулин. // Радиотехника и электроника. – 1969. – №12. – С. 2136-2146.
62. Сосулин Ю.Г. Оценочно-корреляционный принцип приема сигналов на фоне помех и априорная информация / Ю.Г. Сосулин. // Радиотехника и электроника. – 1971. – №3. – С. 281-291.
63. Никитин Н.Н. О решении на ЭВМ стохастических дифференциальных уравнений следящих систем / Н.Н. Никитин, В.Д. Резевич, С.В. Первачев. // Автоматика и телемеханика. – 1975. – №4. – С. 133-137.
64. Кириллов Н.Е. Описание пространственно-временных свойств линейных каналов с переменными параметрами / Н.Е. Кириллов, В.А. Сойфер. // Проблемы передачи информации. – 1972. - №2. - С. 40-46.
65. Черняков М.В. Оптимизация асинхронных адресных систем радиосвязи / М.В. Черняков, М.С. Ярлыков. - М.: Связь, 1979. – 216 с.
66. Морроу В.Е. Общая классификация каналов: [лекции по теории систем связи под ред. Е. Дж. Багдади] / В.Е. Морроу; пер. с англ. под ред. Б.Р. Левина. – М.: Мир, 1964. - С. 11-26.
67. Alspach D.L. Nonlinear bayessian estimation using gaussian sum approximation / D.L. Alspach, H.W. Sorenson. // - IEEE Trans. – 1972. - AC-17 - №4. – p. 439-448.
68. Вазов В. Разностные методы решения дифференциальных уравнений в частных производных / В. Вазов, Д. Форсайт. – М.: ИЛ, 1963. – 345 с.
69. Мамаев Д.Д. Об оптимальном адаптивном приеме непрерывных марковских сигналов / Д.Д. Мамаев. // Радиотехника и электроника. – 1972. - №3. - С. 522-525.

70. Перов А.И. Квазиоптимальная непрерывно-дискретная фильтрация непрерывных сигналов / А.И. Перов. // Известия вузов «Радиоэлектроника». – 1986. – т.29, №4. - С. 59-64.

71. Перов А.И. Алгоритм адаптации фильтра Калмана к известной интенсивности флуктуационного шума / А.И. Перов. // Известия вузов «Радиоэлектроника». – 1986. – т.29, №4. - С. 65-69.

72. Пивоваров Ю.Л. Оценочно-корреляционное обнаружение сигнала с неизвестной частотой / Ю.Л. Пивоваров, Ю.Г. Сосулин. // Радиотехника и электроника. – 1971. – №9. – С. 1641-1651.

73. Лохвицкий М.С. Об одном способе приема сигналов при неизвестной априорной статистике / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Радиотехника и электроника. – 1969. – №7. – С. 1226-1228.

74. Лохвицкий М.С. Прием непрерывных сигналов при неизвестных априорных сведениях / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Радиотехника и электроника. – 1969. – т. 14. - №7. – С. 2124-2127.

75. Ван-Трис Г. Теория оценок, обнаружения и модуляции Т.1 / Ван-Трис Г. – М.: Советское радио, 1972. – 744 с.

76. Николаев Б.И. Последовательная передача дискретных сообщений по непрерывным каналам с памятью / Б.И. Николаев. – Радио и связь, 1988. – 264 с.

77. Вайнштейн Д.А. Амплитуда, фаза, частота – основные понятия теории колебаний / Д.А. Вайнштейн, Д.Е. Вакман. // Успехи физических наук. – 1977. – т. 123. – №4. – С. 657-682.

78. Сифоров В.М. Об условиях получения высокой пропускной способности каналов связи со случайными изменениями параметров. / В.М. Сифоров. // Электросвязь. – 1958. – №1. – С. 3-8.

79. Винницкий А.С. Следящий прием ЧМ как метод оптимального приема сигналов с большой базой. / А.С. Винницкий. // Методы помехоустойчивого приема ЧМ и ФМ сигналов.- 1972. – С.7-17.

80. J.N. Pierce Multiple Diversity with Nonindependent Fading / J.N. Pierce, S. Stein. // Proc. IRE. - 1960. – p. 89-104.
81. Тарасенко А.Г. Расчет радиуса частотной корреляции при тропосферной радиосвязи со слабонаправленными антеннами и на трассах большой протяженности / А.Г. Тарасенко. // Труды НИИР. – 1974. - №3. – С. 88-93.
82. Андронов И.С. К вопросу об оценке эффективности разнесенного приема / И.С. Андронов, Л.М. Финк. // Электросвязь. – 1968. - №4. – С. 88-93.
83. Стратонович Р.Л. Быстрота сходимости алгоритмов оценки плотности распределения вероятностей / Р.Л. Стратонович. // Известия АН СССР. Серия «Техническая кибернетика». – 1969. - №6. – С. 3-15.
84. Лохвицкий М.С. Прием дискретных сигналов по обучающей выборке с зависимыми значениями / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Радиотехника. – 1971. – т. 26. – №4. – С. 26-28.
85. Лохвицкий М.С. Формирование апостериорной плотности вероятностей параметров сигнала при неизвестных априорных сведениях / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Труды МЭИС. – 1970. – Вып. 1. – С. 108-111.
86. Лохвицкий М.С. Прием зависимых и нестационарных сигналов при неизвестных априорных данных / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Труды учебных институтов связи. – 1970. – Вып. 48. – С. 65-70.
87. Лохвицкий М.С. Прием нестационарных сигналов в случае неизвестных априорных сведений при наличии обучающей последовательности / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Сборник трудов НТК ВЗЭИС. – 1970. – Вып. 5. – С. 65-70.
88. Лохвицкий М.С. Об оптимальном приеме одного класса сигналов при априорно неизвестной статистике / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Труды IV конференции по теории передачи и кодирования информации. – Ташкент, 1969. – С. 121-126.

89. Цыпкин Я.З. Основы теории обучающих систем / Я.З. Цыпкин. – М.: Наука, 1970. – 289 с.
90. Kettel E. Ein automatischer Optimisator fur den Abgleich des Impulsent-zerrerrz. In einer Datenubertraqung / Kettel E. // Arch. Elektz. Ubertz. - 1964. - № 18. - s. 271-276.
91. Kettel E. Uber traqungesysteme mit idealer Impulstunction / Kettel E. // Arch. Elektr. Uberz. - 1961. - №15. - s 207-214.
92. Лохвицкий М.С. О работе алгоритмов самообучения приемного устройства / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Радиотехника и электроника. – 1970. – т. 15. – № 12. – С. 2630-2633.
93. Лохвицкий М.С. Об алгоритме работы приемного устройства в режиме самообучения / М.С. Лохвицкий, В.В. Шахгильдян. // Радиотехника и электроника. – 1970. – т. 15. – № 3. – С. 608.
94. Богуш Р.Л. Частотно-селективные замирения и их корреляция методом решающей обратной связи / Р.Л. Богуш, Ф.У. Джульяко, Д.Л. Репп. // ТИИЭР. – 1979. – т. 67. – № 86. – С. 67-83.
95. Овсеевич И.А. Оптимальное линейное предыскажение и корректирование сигнала при передаче его по многолучевой системе / И.А. Овсеевич, М.С. Пинскер. // Изв. АН СССР. Энергетика и автоматика. - 1959. - №2. - С.49-59.
96. Репин В.Г. Статистический синтез адаптивных систем / В.Г. Репин, Г.П. Тартаковский. // Радиотехника. - 1971. – т. 26. - №4. - С.8-19.
97. Кловский Д.Д. Модели непрерывных каналов связи на основе стохастических дифференциальных уравнений / Д.Д. Кловский, В.Я. Конторович, С.М. Широков. – М.: Радио и связь, 1984. - 248 с.
98. Поляков П.Ф. Статистическая теория оптимальной и квазиоптимальной дискретной обработки непрерывных и дискретных сложных сигналов / П.Ф. Поляков. // ВИНТИ. – 1984. - № 1957-84. – 122 с.
99. Kailath T. Correlation Detection of Signals Perturbed by a Raudow Channel / Kailath T. // Traus IRE, IT-6. – 1960. - №3. – p. 17-29.

100. Поляков П.Ф. Метод обратной модели / П.Ф. Поляков. // Труды IV Всесоюзной конференции по распространению радиоволн. - 1978. - С. 12.
101. Кеннеди Р. Каналы связи с замираниями и рассеянием / Кеннеди Р.; [пер. с англ. под ред. И.А. Овсеевича]. –М.: Сов. Радио, 1973. - 304с.
102. Кирилов Н.Е. Помехоустойчивая передача сообщений по линейным каналам со случайно изменяющимися параметрами / Н.Е. Кирилов. - М.: Связь, 1971. - 256с.
103. Кловский Д.Д. Передача дискретных сообщений по радиоканалам / Д.Д. Кловский. – М.: Радио и связь, 1982. - 304 с.
104. Куреши Ш.У.Х. Адаптивная коррекция / Куреши Ш.У.Х. // ТИИЭР. - 1985. - т. 73. - №9. - С.5-49.
105. Поляков П.Ф. Широкополосные аналоговые системы связи со сложными сигналами / П.Ф. Поляков. – М.: Радио и связь, 1982. – 152 с.
106. Дальнее тропосферное распространение УКВ / под ред. Б.А. Введенского и др. - М.: Сов. радио, 1965. – 415 с.
107. Связь с подвижными объектами в диапазоне СВЧ / пер. с англ. под ред. И.А. Овсеевича. –М.: Связь, 1979. – 520 с..
108. Поляков П.Ф. Оптимальний та квазіоптимальний прийом складних аналогових сигналів у каналах з постійними параметрами та флуктуаційним шумом. Частина 1. Обґрунтування критерію оптимальності прийому та метода синтезу оптимальних приймачів складних аналогових сигналів / П.Ф. Поляков, К.А. Трубочанінова // Телекомунікаційні системи та мережі на залізничному транспорті: зб. наук. праць – Х., 2005. – Вип. 71. – С. 202-214.
109. Трубочанінова К.А. Оптимальне та квазіоптимальне приймання складних аналогових сигналів у каналах з постійними параметрами та флуктуаційним шумом Частина 2. Синтез приймачів А-ФМ складних аналогових сигналів / К.А. Трубочанінова // Телекомунікаційні системи та мережі на залізничному транспорті: зб. наук. праць – Х., 2006. – Вип. 78. – С. 52-66.

110. Трубочанинова К.А. Оптимальне та квазіоптимальне приймання складних аналогових сигналів у каналах з постійними параметрами та флуктуаційним шумом Частина 3. Синтез приймачів А-ЧМ складних аналогових сигналів / К.А. Трубочанинова // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. – 2007. – №3 – С. 74-78.

111. Трубочанинова К.А. Адаптивне приймання АМ сигналів в каналах зв'язку з «пам'яттю» / К.А. Трубочанинова // Вісник Кременчузького державного політехнічного університету ім. Остроградського. – 2008. - №1(48) – С. 23-29.

112. Трубочанинова К.А. Синтез квазіоптимального приемника сложных аналоговых сигналов на фоне узкополосной помехи и гауссовского белого шума / К.А. Трубочанинова // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. – 2008.– №1 – С. 40-47.

113. Градштейн И.С. Таблицы интегралов, сумм, рядов и произведений / И.С. Градштейн, И.М. Рыжик. – М.: Наука, 1971. – 1100 с.

114. Поляков В.П. Синтез приемников радиосигналов при негауссовской аппроксимации АПРВ / В.П. Поляков. // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. – 2004. – №5 – С. 51.

115. Репин В.Г. Статистический синтез при априорной неопределенности и адаптации информационных систем / В.Г. Репин, Г.П. Тартаковский. – М.: Советское радио, 1977. – 432 с.

116. Поляков П.Ф. Разработка алгоритмов пространственно-временной обработки сложных сигналов. Отчет по НИР / П.Ф. Поляков. – Харьков: ХИИТ, 1982.

117. Миц А.А. Методы эффективного уплотнения каналов связи / А.А. Миц, П.Ф. Поляков. // Известия вузов СССР. Радиоэлектроника. – 1972. – т. 15. – №11 – С. 1357-1362.

118. Турин В.Я. Передача информации по каналам с памятью / В.Я. Турин. – М.: Связь, 1947. – 248 с.

119. Поляков П.Ф. Прием сигналов в многолучевых каналах / П.Ф. Поляков. – М.: Радио и связь, 1986. – 248 с.
120. Стирнз С. Адаптивная обработка сигналов / С. Стирнз, Б. Уидроу. – М.: Радио и связь, 1989. – 440 с.
121. Лаки Р.В. Обзор литературы по теории связи 1968-1973 г.г.: Экспресс информация. Передача информации / Р.В. Лаки. // ВИНТИ. – 1974. – №21. – С. 123-286.
122. Пармонов А.А. Прием дискретных сигналов в присутствии межсимвольных помех. Адаптивные выравниватели / А.А. Пармонов. // Зарубежная радиоэлектроника. – 1985. – №9. – С. 36-60.
123. Андронов И.С. О потенциальной помехоустойчивости одного способа разнесенного приема / И.С. Андронов. // Электросвязь. - 1964. - №6. – С 37-49.
124. Хворостенко Н.П. О помехоустойчивости разнесенного приема замирающих сигналов / Н.П. Хворостенко. // Электросвязь. - 1964. - №1. – С 62-74.
125. Хворостенко Н.П. О помехоустойчивости разнесенного приема коррелированных сигналов / Н.П. Хворостенко. // Электросвязь. - 1964. - №9. – С 39-45.
126. Андронов И.С. О помехоустойчивости одного метода разнесенного приема / И.С.Андронов, Л.М. Финк. // Радиотехника. - 1966. - №8. – С 36-45.
127. Немировский А.С. О пропускной способности многолучевого канала при разнесенном приеме с автовыбором / А.С. Немировский. // Радиотехника. - 1961. - №9. – С 21-35.
128. Овсеевич И.А. Пропускная способность многолучевой системы / И.А. Овсеевич. // Проблемы передачи информации. - 1964. – Вып. 14. – С 23-31.

129. Бреннан Д.Г. Анализ медленных флуктуаций: [лекции по теории систем связи] / Д.Г. Бреннан; пер. с англ. под ред. Б.Р. Левина. – М.: Мир, 1964. - С. 144-289.
130. Андронов И.С. Передача дискретных сообщений по параллельным каналам / И.С. Андронов, Л.М. Финк. – М.: Сов. радио, 1971. – 408 с.
131. Маригодов В.К. Помехоустойчивая обработка информации. Методы оптимального линейного предсказания и корректирования / В.К. Маригодов. – М.: Наука, 1982. – 201 с.
132. Бабуров Э.Ф. Синтез оптимальных радиосистем с адаптивным предсказанием и корректированием сигналов / Э.Ф. Бабуров, В.К. Маригодов. – М.: Радио и связь, 1985. – 248 с.
133. Михайлов А.В. Высокоэффективные оптимальные системы связи / А.В. Михайлов. – М.: Связь, 1980. – 344 с.
134. Mosen H. MMSE equalization of interference in fading diversity channels / H. Mosen. // IEEE Trans. - 1984. - V.com-32. – p. 5-12.
135. Зюко А.Г. Помехоустойчивость и эффективность систем связи / А.Г. Зюко. – М.: Связь, 1972. – 302 с.
136. Возефкрафт Дж.М. Последовательный прием при связи через канал с параметрами, изменяющимися во времени: [лекции по теории систем связи] / Дж.М. Возефкрафт; пер. с англ. под ред. Б.Р. Левина. – М.: Мир, 1964. - С.241-288.
137. Окунев Ю.П. Системы связи с инвариантными характеристиками помехоустойчивости / Ю.П. Окунев. – М.: Связь, 1980. - 80с.
138. Захарченко В.М. Визначення змін у групуванні помилок при використанні кодоперетворювача таймерних сигнальних конструкцій / В.М. Захарченко, В.П. Поляков. // Праці УНДІРТ. - 2002. - №4 (32). – С. 34-37.
139. Коржик В.И. Помехоустойчивое кодирование дискретных сообщений в каналах со случайной структурой / В.И. Коржик, Л.М. Финк. – М.: Связь, 1975. – 272 с.

140. Миддлтон Д. Введение в статистическую теорию связи / Д. Миддлтон. – М.: Сов. Радио, 1962. - т. 2. - 831 с.
141. Кириллов Н.Е. О линейной фильтрации при межсимвольной интерференции / Н.Е. Кириллов, А.И. Черкунов. // Радиотехника. - 1972. - №11. - с. 23-27.
142. Тамм Ю.А. Адаптивная коррекция сигнала ПД / Ю.А. Тамм. – М.: Связь, 1978. - т. 2. - 144 с.
143. Бельфноре К.А. Компенсация посредством решающей обратной связи / К.А. Бельфноре, Дж.Х. Парк. // ТИИЭР. – 1979. - Т.67. - №8 -С. 67-83.
144. Диторо М. Связь в средах с рассеянием по времени и частоте при использовании адаптивной компенсации / М. Диторо. // ТИИЭР. – 1968. - №10 -С. 15-45.
145. Цыпкин Я.З. Применение метода стохастической аппроксимации к оценке неизвестной плотности по наблюдениям / Я.З. Цыпкин. // Автоматика и телемеханика. - 1966. - №3. – С. 94-96.
146. Батаев О.П. Методика оценки вероятности ошибки в каналах с быстрыми замираниями сигналов на базе функций Уолша / О.П. Батаев, Р.И. Дешин, В.П. Поляков. // Радиотехника: всеукр.межвуз. научн.-техн. сб. - 2003. - №133. – С. 182-189.
147. Уидроу Б. Адаптивные компенсаторы помех. Принцип построения и применения / Б. Уидроу и др. // ТИИЭР. - 1975. - т. 63. - №12.- С. 69-98.
148. Кисель В.А. Минимизация интерференционных помех в цифровых каналах с эхо-сигналами / В.А. Кисель. // Радио и связь. - 1973. - № 10. -С. 28-35.
149. Kailath T.A. View of three decodes of linear filtering theory / T.A. Kailath. // IEEE Trans. - 1974. - VIT-20. - № 2. - p. 146-181.
150. Кайлатс Т. Каналы с параметрами изменяющимися во времени: [лекции по теории систем связи под ред. Е. Дж. Багдади] / Т. Кайлатс; пер. с англ. под ред. Б.Р. Левина. – М.: Мир, 1964. – 402 с.

151. I.M. Jacobs Probabilities of Error Bounds for Binary Transmissions on the Slowly Fading Channel / I.M. Jacobs. // IEEE Trans Inform. Theory. - 1966. – p. 431-441.

152. P.A. Bello Predetection Diversity Combining with Selectively Fading Channels / P.A. Bello, B.D. Nelin // IRE Trans. Commun Systems. - 1962. – p. 32-42.

153. L. Turin On optimal Diversity Reception, II / L. Turin. // IRE Trans. Commun. Systems. - 1962. – p. 22 – 31.

154. B. Belabbas Adaptive Antenna against multipath / B. Belabbas, H. Denks, A. Hombostel, A. Konovaltsev. // Proc. of the 8th European Navigation Conference GNSS 2004. – Rotterdam, the Netherlands. - 2004. – p. 132-142.

155. Alle Janvander Veen Time delay estimation in dense multipath with matched subspace filter / Alle Janvander Veen, Sayit Karkmaz. // Proc. of the 5th workshop on positioning, navigation and communication, (WPNC'08), 2008. – 2008. – p. 223-236.